

# מה שבוטח טוב

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 83

תחילת הזמן והחיבור לתורה

או כאשר דברי הגמרא אינם מובנים לו, הוא מרגיש קושי וציפייה לתשובה. ממילא גם ירגיש שמחה במציאת התשובה, הנאה מכל ראייה לצד מסוים, וכך הוא מתחבר אל הדברים בשלימות. לימוד תורה אינו ניתוח שכלי חיצוני, אלא לימוד של תורת חיים, שנוגעת ללומד ועליו לדעתה על בוריה ולאמיתותה, ולפיכך הלימוד צריך להיות בחיות ומתוך אכפתיות ומציאת ענין, "גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא וכו'".

ב) כח הציור - מלבד החלק השכלי של ניתוח דיני ודברי הגמרא, חשוב מאד לקבל מעט ציור מוחשי בדברים, הדבר נותן חיבור ומוסיף גם להבנה, וכמו שכתב בספר דרכי התלמוד (ח"א אות ז'). נכתב לפני כשש מאות שנה ע"י רבי יצחק קאנפנטון שהיה רבו של המהר"י אבוהב רבו של מרן הבית יוסף) "יש לך לבקש המשלים ודמיונים לכל דבר ודבר, עד שיתקרב לשכלך וידבר בלבך ולא תשכחנו, וזה מועיל לנוק השכחה ומכשוליה, ומוסיף חוזק ואומץ בעיון".

ג) סקרנות - כאשר הלומד ניגש לדף הגמרא מתוך סקרנות לדעת את הדברים, ההנאה מהלימוד גדולה יותר, היות והלימוד נותן מענה לספקות ומספק את אותם נקודות מהם הסתקן. את כח הסקרנות ניתן להפעיל ע"י הקדמות ללימוד. דהיינו קודם תחילת הזמן מציצים מעט במסכת הנלמדת ומנסים להבין אילו ידיעות חדשות עומדים ללמוד בזמן הבעל"ט, וכן לפני תחילת כל סוגיא או סדר.

ד) התפעלות. מלבד עצם הידיעה וההבנה ניתן להשתמש בכח ההתפעלות מהיפוי והעוצמה של הדינים והסברות המוזכרים בגמרא ומפרשיה, בדרך כלל ההתפעלות אינה מגיעה בתחילת הלימוד, כאשר הדברים עדיין לא מובנים וברורים מספיק, אולם לאחר העיון בדברי הגמרא, ובמיוחד כאשר מסדרים ומסכמים את מה שיצא מהסוגיא, ניתן להתפעל מהדברים.

ה) כח הדיבור ותנועות הגוף - חשוב לא ללמוד רק בכח המחשבה והראיה ע"י קריאה של דברי הגמרא, וכן לא להסתפק בשמיעת דברי החברותא, אלא להוציא את הדברים בפיו, בהטעמה, ועם תנועות הגוף, דבר זה מחזק את החיבור והחיה בלימוד הגמרא.

ו) חיבור רוחני - יש תועלת וחשיבות מרובה להקדיש מעט מחשבה לפני הלימוד שאנו עוסקים בתורת ד', שניתנה מסיני ועברה אלינו דור אחר דור. התורה היא חכמה אלוקית, והלומד אותה כמו לימוד שאר חכמות מפסיד עם פנימיותה ועוצמתה. ניתן לחזק הרגשה זו ע"י אמירת היה"ר לפני הלימוד ואת המודים שאחרי הלימוד, (מילה במילה בשימת לב).

עמדנו בקצרה על מספר נקודות חשובות שבכוחם לתת משנה תוקף לחיבור ולהנאה בלימוד הגמרא (וגם לזכרון הלימוד). ככל שתשקיע יותר בדברים הנ"ל, הפחד והקושי מתחילת הזמן יקבלו פרופורציה אחרת. ויה"ר שבימים אלו "מי הספירה" שהם מסוגלים לקנייני תורה כהכנה לחג השבועות, תזכה לקנות חיבור חזק יותר לתורה, דבר שילווה אותך בעזרת ד' לכל ימי חייך, ותלמד תמיד מתוך שמחה, ותזכה לידיעת התורה.

בשבוע הבא נעסוק בעזרת ד' במספר כלים חשובים שניתן להשתמש בהם בתפילה, ע"מ ליהנות מהתפילה, ולהתרכז טוב יותר בתפילה.

**מידי סוף בין הזמנים לקראת תחילת ה'זמן' יש בי תחושה מעיקה של כבדות. המחשבה על הסדרים הארוכים והתפילות בישיבה משרה עלי הרגשה לא נוחה עד שאני מתרגל... מתוך ניסיון להבין ממה נובעת תחושת הריחוק, מצאתי כי אינני מרגיש שאני מפיק מספיק תועלת מהסדרים והתפילות, למרות שאני משתדל ללמוד ולהתפלל כראוי. אשמח לקבל כלים כיצד להרגיש שמחה לרגל תחילת הזמן, ולנצל כראוי את זמני הלימוד והתפילות.**

ניתן להסביר את שורש ההרגשה בצורה פשוטה והגיונית. עובדה היא שבבין הזמנים לא כפופים למסגרת ישיבתית ומרגישים יותר משוחררים, לכן לקראת תחילת הזמן שבו אמורים לעבור מעבר חד ולהכניס למסגרת ולשיגרה, מגיעה תחושת לחץ וכבדות. אי הנוחות מתעצמת במיוחד אצל אלו שמפחדים משינויים. אולם כפי שציננת עיקר הקושי הוא בהתחלה, יש כאלו שמתרגלים מהר ויש כאלו שלוקח להם יותר זמן להתרגל, אך לבסוף רובם ככולם מתרגלים וזורמים עם המסגרת. ישנם גם כאלו, בעיקר בישיבות שהמסגרת פחות מחייבת, שמנסים לדחות את ההגעה לזמן בישיבה ביום או יותר, בתקווה שיספיקו לתפוס עוד קצת 'איוורור' ואח"כ יהיה להם יותר קל להתרגל, מה שבדרך כלל לא כ"כ עוזר...

בבמה זו נתמקד בעיקר בנושא השני שהעלית, כיצד מפיקים תועלת מירבית מהסדרים ומהתפילות. כל אחד מכיר הזמנים בהם הוא מלא סיפוק ושמחה מתוך עשייה חיובית והפקת תועלת אמיתית מהמאמצים שלו. אם נצליח להיכנס למהלך של הצלחה והפקת תועלת מההשקעה העצומה של הזמן, ממילא תיעלם ההרגשה המעיקה ותתחלף בהרגשת שמחה וציפייה, וגם אם לא תחלוף לגמרי, יהיה ניתן להתמודד עם תחושת קושי חלשה יותר שתחלוף מהר בעז"ה.

שאלתי לאחרונה כמה אנשים הלומדים בהתמדה שאלה פשוטה, באיזה כוחות אנו משתמשים כאשר אנו לומדים. התשובה שקיבלתי היתה שמלבד כח הראיה (לקרוא את דברי הגמרא) והשמיעה והדיבור (בלימוד יחד עם החברותא) משתמשים בכח השכלי, לנתח ולהבין מה שלומדים, ואולי גם לחדש חידושים. ואכן אין ספק שהכח השכלי הוא הכח החזק והעיקרי בו אנו משתמשים ללימוד הגמרא.

אולם האמת היא שישנם עוד כוחות חזקים באדם שניתן להשתמש בהם ללימוד הגמרא (וגם בתפילה, כפי שיתבאר בהמשך), ולומד שאינו משתמש בכוחות אלו חסר לו הרבה מאד מאיכות הלימוד. משל למה הדבר דומה: לאיש מקצוע שמחזיק ברשותו רק מקדחה ומברגה, ופעמים רבות הוא צריך לעשות דברים מסוימים והוא מנסה לאתגר כל מיני רעיונות כיצד לעשות את אותם דברים, כאשר אם היו לו מגוון כלים בסיסיים הוא היה עושה את אותם דברים ביעילות ובקלות מרובה, וככל שיש לו יותר כלים הדברים נעשים בצורה טובה יותר.

נעמוד על כמה כלים חשובים הקיימים בנו שניתן להשתמש בהם ללימוד הגמרא.

א) כח הרגש - לימוד גמרא בצורה שכלית בלבד, ללא הפעלת כח הרגש, יש בו חסר של שימוש בכלי מרכזי וחשוב. הלומד אמור לגשת גמרא עם אכפתיות אישית, דהיינו כאשר הגמרא שואלת שאלה